

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЙ

Це так, як дихати – любити Батьківщину.

В. Сосюра

Пріоритетним напрямком виховання дітей та молоді в національній системі освіти є національно-патріотичне виховання. Актуальність патріотичного та духовного виховання юного покоління зумовлюється процесом формування в Україні громадянського суспільства, становлення єдиної нації.

За сучасних умов національно-патріотичне виховання дітей і молоді набуло гостроти й особливої актуальності. Свідченням цього є низка нормативно-правових документів:

- Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді (червень 2015 р.);
- Указ Президента України від 13.11.2014 №872 «Про День Гідності та Свободи»;
- Указ Президента України від 13.11.2014 №871 «Про День Соборності України»;
- Указ Президента України від 13.11.2014 №806 «Про День захисника України»;
- Указ Президента України від 24.09.2014 №744 «Про невідкладні заходи щодо захисту України та зміцнення її обороноздатності»;
- Стратегія державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні, затверджена Указом Президента України від 24 березня 2012 року №212;
- Концепція допризовної підготовки і військово-патріотичного виховання молоді, схвалена Указом Президента України від 25 жовтня 2002 року №948 і т.д. [2, с.4].

Патріотизм сьогодні є нагальною потребою і для людей, і для держави, оскільки високий рівень патріотизму громадян забезпечить повноцінний гармонійний розвиток як особистості в державі, так і суспільства в цілому.

Теоретичні засади національного виховання закладено у дослідженнях українських вчених, психологів та педагогів М. Боришевського, Д. Віконської, В. Москальця, І. Сікорського, Б. Цимбалістого, В. Яніва, Я. Яреми та ін. У своїх працях значне місце вони приділяють українській національній ідеї, духовності, демократичним принципам навчання і виховання, гуманістичним цінностям.

Національно-патріотичне виховання на традиціях українського народу розглядають у своїх працях багато сучасних педагогів, такі як Ю. Бондаренко, О. Вишневський, В. Довбищенко, Р. Захарченко, П. Ігнатенко, В. Каюков, О. Онищук, С. Павх, Б. Ступарик, О. Ярмоленко та ін.

Нині перед нашою державою стоїть завдання – виховати у молодого покоління почуття патріотизму, сформувати особистість на засадах духовності, моральності, толерантності, створити умови для інтелектуального, культурного та фізичного розвитку, реалізації науково-технічного та творчого потенціалу молодих громадян. Найкращою мотивацією до безкорисної суспільної праці є почуття гордості за свою державу, співпереживання за минуле, співпричетність до творення її сьогодення та майбутнього [1, с.35]. Саме тому національно-патріотичне виховання молоді є одним із пріоритетів молодіжної політики в Україні. Національно-патріотичне виховання є складовою загального виховного процесу, це систематична та цілеспрямована діяльність органів державної влади та громадянських організацій із формування у громадян високої патріотичної свідомості, почуття любові до України, готовності до виконання громадянських і конституційних обов'язків.

Провідні завдання національного виховання дітей та молоді зумовлені пріоритетними напрямками реформування виховання, визначеними Державною національною програмою «Освіта» («Україна XXI століття»). До них належать:

- Розвиток у молодого покоління високої соціальної активності, громадянської відповідальності, духовності і, як наслідок, становлення такого суспільства, що складатиметься з громадян, які володіють високою свідомістю та здатністю проявити її в повсякденній діяльності;
- Утвердження у суспільстві поваги до культурного та історичного минулого України, створення і забезпечення реалізації можливостей для повноцінної соціалізації молодих громадян, більш активного залучення їх у вирішення соціально-економічних, культурних, правових, екологічних та інших проблем як загальнодержавного, так і місцевого значення;
- Виховання молодих громадян у дусі поваги до Конституції України, за нормами суспільного життя, створення умов для забезпечення реалізації конституційних прав людини та її обов'язків, зокрема громадянського та професійного;
- Розвиток у громадян почуття гордості, глибокої поваги до символів держави – Герба, прапора, Гімну України, іншої загальнодержавної та регіональної символіки та історичних святинь; гордості за країну, а також окремі регіони та міста;
- Створення умов для посилення патріотичного спрямування телерадіомовлення та інших засобів масової інформації під час висвітлення подій та явищ суспільного життя, активна протидія антипатріотизму, маніпулюванню інформацією, фальсифікації історії України;
- Формування расової, національної, релігійної терпимості, розвиток дружніх відносин між представниками різних етнічних груп.

Ми вважаємо, що національно-патріотичне виховання має здійснюватися на всіх етапах навчання молоді, забезпечувати всебічний розвиток, гармонійність та цілісність особистості, розвиток її здібностей та обдаровань, збагачення на цій основі інтелектуального потенціалу народу, його духовності й культури.

Наразі існує розуміння того, що виховати свідомого громадянина й патріота означає сформувати в молоді комплекс певних знань і умінь,

особистісних якостей і рис характеру [1, с.37]. Зокрема, йдеться про: повагу до батьків, знання свого родоводу, традицій та історії рідного народу, усвідомлення своєї приналежності до нього як його представника, спадкоємця і наступника; працьовитість; високу художньо-естетичну культуру; патріотичну самосвідомість та громадянську відповідальність, готовність працювати для розквіту Батьківщини, захищати її; повагу до Конституції, законів України; досконале знання державної мови.

Запорукою ефективності виховного процесу є органічне поєднання системи принципів національно-патріотичного виховання в цілісну систему, яка забезпечує досягнення відповідних результатів – міцно й органічно засвоєних загальнолюдських і українських національних цінностей.

У школах навчальні предмети суспільно-гуманітарного та природничо-математичного циклів дають змогу достатньо повно використовувати такі елементи національної культури, як народні перекази, легенди, оповіді, загадки, приказки, прислів'я, прикмети [6, с.58]. Доповнення шкільних програм, підручників елементами народної мудрості сприяє формуванню позитивних якостей школярів, збагаченню фактичного матеріалу цікавими повідомленнями, робить уроки цікавішими й змістовнішими.

Безумовно, щоб виховати патріота, потрібно об'єднати зусилля родини, школи і громадськості. Перші уроки діти отримують у сім'ї, де поведінка батьків, їхній патріотизм, уболівання за примноження матеріального й духовного багатства країни є визначальними чинниками формування патріотичних поглядів і переконань.

Основним орієнтиром у системі виховання будь-якого народу є вироблений ним виховний ідеал – особливе уявлення про те, якою має бути людина [6, с. 63]. Теоретичне обґрунтування українського виховного ідеалу започатковане К. Ушинським і розвинуте в педагогічній творчості Г. Ващенко, зокрема у його відомій праці «Виховний ідеал».

В основу своїх поглядів на ідеал українського національного виховання Г. Ващенко поклав закони віри в ідеали добра, намагання творити добро й обстоювати його на землі. Так, ідеал українського виховання ґрунтується на двох головних цілях: служіння Богові та служіння своїй нації, Бог і Україна – є поняттями, які становлять вершину системи цінностей.

Сім'я завжди була найкращим вихователем, носієм найвищих національних ідеалів. В Україні завжди панував культ родини, рідної домівки, глибокої пошани до батьків. Сьогодні є гостра потреба підвищувати роль української сім'ї у вихованні дітей, допомогти молодим людям зберегти сім'ю, розуміння значущості інституту сім'ї у суспільстві.

Для більш ефективного виховання їй потрібна підтримка держави, зокрема:

- Створення відповідального рівня життєдіяльності сім'ї, належних умов для фізичного, інтелектуального, морально-естетичного, освітнього та духовного розвитку дітей на засадах національних традицій, педагогічної науки та кращого світового досвіду;

- Підвищення педагогічної культури батьків через підготовку нових програм і посібників з питань патріотичного виховання дітей у сім'ї, активізація діяльності органів державної влади та громадських структур у даному напрямі;
- Створення всеукраїнської та регіональних інформаційно-статистичних баз даних стосовно різних категорій сімей із метою їх соціальної підтримки [5, с. 33].

Немає важливішого завдання в педагогів, як виховання нового покоління українців. А головне в такій співпраці – зацікавленість всіх у вихованні високоосвіченої патріотично спрямованої української молоді, без якої Україна може втратити свою державність. На нашу думку, важливу роль у формуванні громадянина-патріота України відіграє система навчально-виховних закладів різного рівня акредитації. Сьогодні, в умовах українських реалій військової агресії з боку сусідньої держави питання національно-патріотичного виховання постає як найважливіше та найнеобхідніше. Отже, саме патріотизм та громадянськість повинні об'єднувати українців, допомагати зберегти те, що протягом століть було нашою метою, – незалежну державу.

Список використаної літератури

1. Виховання почуття патріотизму молоді в сучасних умовах // Сучасна школа України. – 2016. – №3. – С. 35–38.
2. Національно-патріотичне виховання. Особливості сучасності. // Сучасна школа України. – 2016. – №3. – С. 4–9.
3. Пасацька С. Національно-патріотичне виховання ліцеїстів засобами позакласної роботи / С. Пасацька. // Рідна школа. – 2015. – №3. – С. 38–40.
4. Систематизована та інтегрована Концепція патріотичного виховання учнів. // Сучасна школа України. – 2016. – №5. – С. 48–56.
5. Сімейна та козацька педагогіка. З досвіду роботи. // Сучасна школа України. – 2016. – №3. – С. 31–34.
6. Сюрха Т. Національно-патріотичне виховання учнівської молоді в сучасному освітньому просторі / Т. Сюрха. // Сучасна школа України. – 2016. – №5. – С. 57–65.